

Vážení přátelé, sestry a bratři,

ze tří celoživotních zasvěcenců, které v Bibli máme, nám naše texty přiblížily počátky hned dvou – a to těch dvou jurodivých: Samsona a Jana Křtitele (Samuel, třetí z nich, mi připadá mnohem umírněnější). Samson, nepokojný vlasatec, pojídá med ze lví zdechliny a stále se pere, a tím vysvobozuje Izrael, Jan, prorocký chlupatec, je jen trochu decentnější - pojídá kobylky v medu a nadává těm, kdo za ním přichází – a přesto sklízí úspěch. Oba končí na vrcholu svých sil, a tak se můžeme ptát, kam by je zavedla jejich životní cesta, kdyby jim bylo dáno žít déle.

Kdyby žili dneska, asi by ani jeden z nich neprožíval poklidný farářský život (otázka je, zda by prošli vikariátem nebo našli místo na sboru). Přesto by mohli představovat velký přínos pro duchovní život národa.

Oba jsou nám zdálky sympatičtí – tím, že se za věc dokáží porvat, že jdou do všeho bez rozmyslu, horlivě, hrdinsky až zbrkle, zatímco v našem evangelickém (ale často i židovském) prostředí se nad věcí tak dlouho diskutuje a jedná, až se vlastně nic neudělá... Samson byl hrdinný bojovník - statečný je zřejmě slabé slovo, když se vždycky vrhnul na všechny nepřátele bez ohledu na přesilu a pobil je. Proto byl také velmi populárním hrdinou v době prvních válek novodobého Izraele. Jan byl ve společnosti populární sociální kazatel. Oba zřejmě ve svém životě zažívali to, co je popsáno u Samsona: Hospodinův Duch ho ponoukal (podněcoval - techel) k nepokoji. Žít s nimi zblízka by ale asi nebylo úplně snadné.

Z jaké perspektivy se můžeme na naše hrdiny podívat?

Dogmaticko-etická perspektiva.

I. Samson má dobrý začátek, který se nám evangelíkům líbí – jeho příběh ukazuje, že Pán Bůh má své plány na záchranu – a vybírá si k nim velmi roztodivné lidi a lidičky. Samson je vyvolen už před svým narozením. I násilník, který nedokáže zvládnout svou agresivitu, dostává svých pár stran v Bibli a kousek místa v našem srdci, když je nám ho spíše líto. Můžeme vzpomenout na ty naše bližní, kteří své životy stejně jako Samson příliš nezvládají – a pohlédnout na ně v perspektivě Božího vyvolení, která i lidské nezdary může zahrnout do svých plánů.

Naše příběhy mohou být dobrými sloupy predestinačního učení. Před lety jsem četl knihu o kněžském dorostu v době Druhé světové války (Ztracení synové), kdy většina chlapců šla studovat na kněze kvůli svým maminkám, které je zasvětily Bohu – a tedy kvůli ambicím někoho jiného. Když to sleduji z perspektivy rodinných anamnéz, je vlastně spoutání dítěte ambicí rodičů hrozná věc. Všechny tři biblické příběhy o celoživotních zasvěcencích k takovému naplňování vlastních ambic přes děti vytvořily solidní základ. Jako farář se poměrně často setkávám s lidmi, kteří mi říkají, jakým ulehčením pro ně bylo, když přestali být poslušnými dětmi. Někteří, vyrostlí v tradičním evangelickém rodinném prostředí, s tou poslušností ztratili i víru, a brali to jako osvobození. Interpretovat predestinační učení jako naplnění úkolu rodičů pomocí svých dětí je tedy velmi problematické.

Doba a místo:

Každý je určen do značné míry svým domácím prostředím – dobou a místem, v němž žije. Manoach a jeho žena jsou Danovci, což samo o sobě je podezřelé – Danovcům se nikdy moc nedařilo: Je to jediný kmen, který byl vypuzen ze svého území už v perspektivě knihy Soudců, a většina příběhů, které jsou s nimi spojené, jsou temné. Ani doba za moc nestála: "Izraelci se dále dopouštěli toho, co je zlé v Hospodinových očích. Proto je Hospodin vydal na čtyřicet let do rukou Pelištejců." (Jdg 13:1 CEP) – Tak začíná náš text.

Zachariáš s Alžbětou žili klidně v neklidné době krále Heroda Velikého, který končil svůj život jako krutovládce. I v divokých dobách a na špatném místě se dá žít klidně a zbožně. Perspektiva Janových rodičů – dlouhá bezdětnost je ostatně i dnes dost častá – někdy je

bezdětnost prokletím, jen občas i přáním.

Lukáš podrobně líčí Zachariášovo kněžské zařazení, tak si ho poněkud přiblížme: Zachariáš byl kněz z Abijášova kněžského oddílu. Podle 1Pa 24,1.4.10, líčící Davida jako organizátora chrámových bohoslužeb, rozdělil David kněze do 24 oddílů, aby se střídali ve službě v chrámu.

Po babylonském zajetí se ovšem vrátili kněží pouze ze čtyř oddílů, jak se můžeme dočíst v knize Ezdráš (Ezd 2,36-39). Tito zbývající kněží se znovu rozdělili do 24 oddílů a přijali jméno původních kněžských rodů. Abijášův oddíl byl v pořadí osmý. Zachariášova manželka Alžběta pocházela také z kněžské rodiny. Těchto 24 oddílů se postupně střídalo ve službě v chrámu. Každý oddíl sloužil v chrámu osm dní - od soboty do soboty. Během týdne byla služba rozdělena mezi jednotlivé rodiny. V sobotu musel být v chrámu přítomný celý oddíl.

Služba uvnitř chrámu byla jednou z nejvíce vážených služeb a kněz k ní mohl být vybrán pouze jednou za život. Kadidlo se přinášelo dvakrát denně. Nejprve ráno před ranní obětí a potom odpoledne nebo večer po večerní oběti.

Zachariáš ovšem zažil něco, co nečekal – a co nečekají – jak se domnívám – ani dnešní faráři. Při službě v chrámu se mu zjevil anděl. Ovšemže věříme, že Bůh mluví skrze bohoslužbu, ale skrze zjevení?! Zjevení bychom raději situovali někam mimo náš náboženský život, nebo maximálně do subjektivní sféry – snů a jejich možných psychoterapeutických výkladů. Ať se Hospodin raději zjevuje v nějakých neobvyklých přírodninách – na horách, v hořících keřích a pod. Abych se přiznal, sám bych si se zjevením při bohoslužbě nevěděl dost rady. Zachariáš je zděšen a padá na něj bázeň (fobos) – a nedivíme se mu. Jen na okraj – bázeň v Bibli (fobos, jir'a) ovšem není strach z neznámého, způsobený vnitřním ustrojením člověka (Kierkegaard), naopak je to pocit či spíše postoj, vycházející ze zkušenosti – odpuštění (ale u tebe je odpuštění, tak vzbuzuješ bázeň Ž 51), směřuje k poznání a moudrosti (Počátek moudrosti je bázeň před Hospodinem Př 9,10 1,7), znamená osobní postoj: Bázeň před Hospodinem znamená nenávidět zlo Př 8,13 a vede k životu: Bázeň před Hospodinem je zdroj života, pomůže uniknout léčkám smrti. Př 14,27. Proto stojí za to se jí učit: Pojd'te, synové, vyučím vás Hospodinově bázni. Ž 34,12.

Zachariáš si se zjevením neví rady – a nedivíme se mu. Jako potvrzení pravdivosti slyší podivnou “radostnou zvěst”, kterou snad nejlépe vyjadřují kraličtí: “poslán jsem, abych mluvil s tebou, a tyto věci veselé tobě zvěstoval.” Anděl si zřejmě ze Zachariášovy nejistoty trochu vystřelil: Znamením mu je, že nemůže mluvit – a vlastně ani dokončit svou službu, již má být na závěr kněžské požehnání lidu. Lid čekal na požehnání toho, který vyšel ze svatyně – a nedočkal se. Zachariáš již nečekal – a dočkal se požehnání. Zachariášovo mlčení je výmluvné – a tiché. Kdyby dnes farář dočasně oněměl, mohl by se věnovat psaní článků do církevních časopisů či komunikaci přes facebook – a možná by jeho popularita tím spíše stoupla. Zachariášovi však zbývá spíše věnovat se introspekci. A svou radost může žít – i když ji zřejmě nedokáže popsat.

Z mé perspektivy faráře středního věku se mi líbí vlastně oba příběhy. Ukazují, že i když člověk od života už moc nečeká, najednou se může otevřít nečekaná nová kapitola a ožít už napůl pohřbená a vzdaná naděje.

Pikantní a pro mě povzbuzující je to, co na fcb zdůraznila jedna zdejší doktorandka: Tyto texty vypovídají také o manželské intimitě starých lidí v Bibli. Vždyť tam čteme: “Po těch dnech jeho manželka Alžběta počala.”

Premýšlel jsem, jak vidět text z vaší perspektivy, perspektivy studentek a studentů teologie.

Jistě nám napoví žalm, který jsme četli: ¹⁷ Od mladosti, Bože, jsi mě vyučoval a já dosud oznamuji tvoje divy. V obou příbězích jsou zvláště ženy výrazné a duchovně silné, protože dokáží naslouchat (anděl se zjevuje Samsonově matce) a správně interpretovat události svého života: Manoachova žena chápe, že Bůh je nezabije proto, že ho viděli a Alžběta vyznává:

„Toto mi učinil Pán; sklonil se ke mně v těchto dnech, aby mne zbavil mého pohanění mezi lidmi.“

To muži jsou zde mnohem spíše ti nechápající – Manóach i Zachariáš. Říká nám tento text, že ženy dokáží lépe interpretovat svůj život?

Při přemýšlení nad zdejší kaplí mě napadla ještě perspektiva oblíbeného místa studentských setkávání - nedaleko vzdáleného Marathonu: Boží zasvěcenci v Bibli nepijí víno a opojný nápoj – a zřejmě jim k teologické práci nijak nechybí, i tak prožijí bohaté a velmi dobrodružné životy.

Jakou jsem v našich textech našel perspektivu pro učitele teologie? “Ani ve stáří a šedinách mě, Bože, neopouštěj, dokud neseznámím toto pokolení se skutky své paže a s tvou bohatýrskou silou všechny, kteří přijdou.”

Milí přátelé, Samson a Jan se chystají na své životní úkoly, Manoachovci, Alžběta a Zachariáš je každý po svém naplňují. Prožívají radost – i když ji jen někteří z nich dokáží popsat.

Sestry a bratři, a jsme zde také my na konci Adventu. Také pro nás nastane období, kdy si budeme připomínat svatou rodinu – a bude pro nás důležitá naše rodina a rodinné role, kdy budeme prožívat radost, kterou třeba popsat nedokážeme a přispějeme k ní spíše než neumělými slovy tím, že se budeme držet rodinných rituálů.

Jedním z kroků k této radosti nám může být vzájemné setkání – a setkání s Kristem při jeho večeři.

POŘAD BOHOSLUŽEB V KAPLI ETF

Privítání/Introit

Ž 34,2-4² Dobrořečit budu Hospodinu v každém čase, z úst mi bude znít vždy jeho chvála.³

O Hospodinu mluv s chloubou, moje duše, ať to slyší pokorní a radují se.⁴ Velebte Hospodina se mnou, vyvyšujme spolu jeho jméno.

1. píseň 604 Buď sláva Bohu, chvála Otcí

1. čtení Sd 13,2-7; 24-25a

Žalm (responsoriálně) Ž 71

2. čtení Lk 1,5-25

KÁZÁNÍ

Vyznání vin

Apostolicum

2. píseň Svítá 239 Připravujte cestu

VEČEŘE PÁNĚ:

Pozdravení pokoje – Preface – Sanctus – Eucharistická modlitba – Agnus Dei –
VYSLUHOVÁNÍ – Postcommunio

Přímluvná modlitba - Otče náš

Oznámení

(3. čtení) – Požehnání: Přijměme požehnání, které Zachariáš nemohl vyslovit: ²⁴ »Ať Hospodin ti žehná a chrání tě,

²⁵ ať Hospodin rozjasní nad tebou svou tvář a je ti milostiv,

²⁶ ať Hospodin obrátí k tobě svou tvář a obdaří tě pokojem.«

יְאֹר יְהוָה הוּ פָּנָיו אֶל־יְךָ וְיִחַן־ךָ: ס²⁵ יְבָרְכֶךָ יְהוָה וְיִשְׂמַח־ךָ: ס²

יִשְׂאֵ אֶת־יְהוָה הוּ פָּנָיו אֶל־יְךָ וְיִשְׂמַח־לְךָ: ס²⁶

(Num 6:24-26 WTT)

3. píseň Svítá 133 Vánoční